

Velykos

Ši šventės pavadinimą gavome iš savo rytų kaimynų baltarusių. Pirmuosiuose mūsų raštuose daugiausia buvo vartojama vienaskaitinė forma *velyka*. Pavyzdžiui, Martynas Mažvydas rašė: *velykos avinas* ‘velykų avinas’. Kilo ji iš baltarusių kalbos būdvardžio *великий* ‘didžiulis, didysis’. Šios šventės pavadinimas baltarusių kalboje buvo *великий день*, pažodžiui ‘didžioji diena’. Toks pavadinimas buvo ir senojoje slavų kalboje *великъ днь*. Jis yra vertinys iš graikų kalbos *megálē hēméra*.

Mūsų kaimynai latviai šią šventę vadina *lieldienas*. Tik užmetus akį, atrodo, jog tai visai skirtingas pavadinimas nuo mūsų *Velykų*. Iš tikrųjų taip nėra. Skirtumas tik toks, kad mes savo pavadinimą be jokių gudrybių pasiskolinome iš slavų, o latviai slavišką pavadinimą pažodžiui išsivertė: latvių *liels* ‘didelis’ ir *diena* ‘diena’.

Germanų kalbose, plg. anglų *Easter*, vokiečių *Ostern*, vartojamas Velykų pavadinimas yra kilęs iš kažkokios pagoniškos pavasario šventės. Germanų **Austrō*, matyt, buvęs pavasario deivės vardas, kuris yra tos pačios kilmės kaip ir mūsų *aušrà*. Na, o rusų *пасха* ‘Velykos’ kilo iš graikų *páscha*, kuris savo ruožtu yra hebrajų kilmės žodis.

Daugelis turbūt esame girdėję Ramiajame vandenyne esančią Velykų salą. <...> Koks šios salos ryšys su mūsų aptarta krikščionių švente? Ryšys labai aiškus. Pirmą kartą šią salą, mažą taškelį didžiuliame vandenyne, europiečiai (buvo tai olandų jūrininkai) išvydo 1722 metais Velykų sekmadienį. Velykų vardu jie salą ir pavadino.

Algirdas Sabaliauskas. Iš kur jie? Pasakojimas apie žodžių kilmę. – Vilnius, 1994. P. 372–373.